

ÀFIHÀN IPÒ ỌGBÌN BÁÓTÉÈKÌ ALÁDÀÁ NÍLÁ LÁGBÀÁYÉ: 2010

Lati ọwọ Clive James, Olùdásílẹ̀ ati Alága ISAAA

ỌGBÌN BÁÓTÉÈKÌ (BIOTECH) GBÈRÚ KOJÁ BILIỌNU KAN SARÈ ILÈ

Ọdún 2010 jẹ àjòdún keṣẹ́dógún eyi tí a sọ ọgbìn di ti olókowò, ìyẹn ọdún 1996 sí 2010. Àpapọ̀ sarè oko lati ọdún 1996 sí 2010 ju bílìọ̀nù sarè lọ (eyi tó ẹ̀ déédé ọ̀lọ́ ọ̀lọ́ àpapọ̀ ilẹ̀ Àmẹ̀rìkà tabi China tó fẹ̀ pupọ̀), tí ó ẹ̀ àfihàn rẹ̀ gbangba pé awọn ohun ọgbìn ti fidíí múlẹ̀ bayii.

Ìdàgbà eyi tí a rí nipa sarè ilẹ̀ ní ilọ̀po mètadinlǎ́ádòrùn-ún láàrin ọdún 1996 sí 2010, eleyii tó mú kí ọgbìn baotẹ̀kì (biotech) di ọ̀nà ìjìnlẹ̀ tó yára gbilẹ̀ jùlọ̀ ninu ìtàn iṣẹ̀ àgbẹ̀ lode ọ̀nì.

Ìdàgbà tó lagbara ìdà mẹ̀wáá ninu ọ̀gọ̀rùn-ún ní ọdún 2010 eyi tó dé miliọnu mejidinlǎ́ádóje sarè – pàápàá, miliọnu mẹrinla tó fi pọ̀ sí i jẹ eyi tó pọ̀jù̀ ẹ̀kẹ̀jì láàrin ọdún mẹ̀ẹ́dógún. “Sarè ilẹ̀” pọ̀ sí i lati ọ̀gọ̀sàn-án miliọnu sarè ní ọdún 2009, sí igba lé mǎrùn-ún sarè ní ọdún 2010, eyi tí i ẹ̀ àfikún ìdà mẹrinla ninu ọ̀gọ̀rùn-ún, tabi miliọnu mẹ̀ẹ́dógbọ̀n miliọnu sarè”.

Iye orilẹ̀-èdè tí n ẹ̀ ọgbìn baotẹ̀kì (biotech) gbéra sọ̀ sókè sí mọ̀kàndínlọ̀gbọ̀n, lati mẹ̀ẹ́dógbọ̀n ní ọdún 2009 – fun ìgbà àkọ̀kọ̀, ọ̀kọ̀ọ̀kan awọn orilẹ̀-èdè mẹ̀wáá àkọ̀kọ̀ gbin ọgbìn miliọnu sarè. Ó lé diẹ̀ ní ìdajì gbogbo eniyan lágbaáyé, ìyẹn ìdà mẹ̀rìnlé_lǎ́ádóta tabi biliọnu mẹrin eniyan, ni wọ̀n n gbé ninu awọn orilẹ̀-èdè mọ̀kàndínlọ̀gbọ̀n tí n gbin ọgbìn baotẹ̀kì (biotech).

Àwọn orilẹ̀-èdè titun miiran, Pakistani, Myanmar and Sweden, ni wọ̀n sọ̀ pé awọn gbin ọgbìn baotẹ̀kì (biotech) fun ìgbà àkọ̀kọ̀ ní ọdún 2010, bakan naa ni Germani tún bèrè sí gbin ọgbìn yí padà. Ninu awọn orilẹ̀-èdè mọ̀kàndínlọ̀gbọ̀n tí n gbin ọgbìn baotẹ̀kì (biotech) yí ní ọdún 2010, mọ̀kàndínlógún jẹ awọn tó ẹ̀ṣẹ̀ ń dide sókè, mẹ̀wáá jẹ awọn tó ti dàgbà sókè; láfikún, ọ̀gbọ̀n miiran kó ẹ̀so baotẹ̀kì (biotech) wọ̀lé, eyi tó mú kí gbogbo orilẹ̀-èdè tí ó gba lílọ̀ ọgbìn baotẹ̀kì (biotech) layè jẹ mọ̀kàndínlǎ́ádóta, yálà fun gbígbin tabi lati kó wọ̀lé; ìdà mǎrùndínlógórin ninu ọ̀gọ̀rùn-ún eniyan tó wà láyè ló n gbé ninu awọn orilẹ̀-èdè mọ̀kàndínlǎ́ádóta yí.

Ní ọdún 2010, awọn àgbẹ̀ bíi miliọnu mẹ̀ẹ́dógún ati mẹrin ló gbin ọgbìn baotẹ̀kì (biotech) – tó jẹ pé ó lé ní ìdà áádòrùn-ún ninu ọ̀gọ̀rùn-ún, tabi miliọnu mẹrinla ó lé mẹrin, jẹ àgbẹ̀ tí kò lówó ní awọn orilẹ̀-èdè tó ẹ̀ṣẹ̀ ń dide; iye awọn àgbẹ̀ tó n jẹ anfaani ninu rẹ̀ kò ní àrídájú nitori ipa anfaani to jẹyọ lati ọgbìn baotẹ̀kì (biotech) sí ọgbìn àdáyéba. Ó yanilenu pé lati ọdún 1996, awọn káàkiri àgbáyé n ẹ̀ ipinnu miliọnu ọ̀gọ̀rùn-ún funra wọ̀n lati gbin ọgbìn baotẹ̀kì (biotech) sí i lódoṣun kan, nitori èrè/anfaani pupọ̀ tó wà nibẹ̀. Awọn orilẹ̀-èdè tó ẹ̀ṣẹ̀ ń dide gbin ìdà méjìdínlǎ́ádóta ọgbìn baotẹ̀kì (biotech) ní ọdún 2010, tí yóo sì ju sarè ti awọn orilẹ̀-èdè tó ti dàgbà lọ kó tó di ọdún 2015. Ìdàgbàsókè baotẹ̀kì (biotech) n yára gbilẹ̀ ní awọn orilẹ̀-èdè tó ẹ̀ṣẹ̀ ń dide, eyi tó jẹ ìdà mètadinlógún ninu ọ̀gọ̀rùn-

àkókò funìgbésè kiakia fun ilànà tó dínwó tó si dí àkókò kù, eyi tó gúnmó. Eyí tó múnádóko şugbon tí kò nira fun awon orilè-èdè tó şèşè ní dide bọ. Iye tí wóró èso ìgbàlódé baotẹki (biotech) lágbàáyé jé biliõnu mọkanla lé meji owó ilè Amerika ní ọdún 2010, ninu eyi tí àgbàdo aládaá nla, èwà soya, ọgbìn wóró, ati ọwú jé biliõnu lona ọgórùn-ún kan àbò owó ilè Amerika (\$150 billion) lódún kan. Ọjọ iwaju rẹ dára ó si wúni lori fun ọdún marùn-ún tó wà niwaju: àgbàdo tó lára gba ìyà ọdà ninu ọdún 2012; ìrẹ̀sì ní 2013; ati ìrẹ̀sì ìgbàlódé kó tó di ọdún 2015 nigba tí àfojúsùn wà fun ìdàgbàsókè, lati lè fun awon biliõnu kan alaini nínú ìdílé tó ní ìrẹ̀sì, ní agbègbè Asia nìkan. Awon ọgbìn ìgbàlódé yí lè kópa tó lápẹ̀rẹ̀ sí imúşè àfojúsùn ìdàgbàsókè kó tó di ọdún 2015, eyí tó wà lati dín ìşé ati ọ̀sì kù sì ìdajì bó şe wà báyií, nipa jíjé kí gbígbin ọgbìn rú gógó sí i nípa şíşè àmúlò àbá àgbáyé kan tí a gbé kale lati fi olá fun ohun àjogúnba tí Baba isàlè àkókó fun ẹgbẹ ISAA, tí ó tún gba àmì ẹyẹ àgbáyé fun Alaafia nnì, Norman Borlaug, fi silẹ, ẹnì tó gba eniyan biliõnu kan kale lẹwọ ebi.

Àlàyé lẹkùnúnrẹrẹ wà ninu ISAA apá kejilelojọ (42) eyi ti a mò sí "Global Status of Commercialized Biotech/GM Crops:2010", lati ọwọ Clive James. Fun àlàyé kíkún sí i, jẹwọ lẹ sí <http://www.isaaa.org> or Kàn sí ISAAA Africenter +254204223618 tabi kòwé ayára-bí-àşá sí africenter@isaaa.org.